

اقسام وحی از دیدگاه حضرت علی (علیه السلام)

امام، امیرالمؤمنین (علیه السلام) وحی را به چند معنا تفسیر و تقسیم کرده‌اند...

امام، امیرالمؤمنین (علیه السلام) وحی را به چند معنا تفسیر و تقسیم کرده‌اند:

1. وحی به معنایی که مناسب نبوت و رسالت است؛ مانند: *إنا أوحينا إليك كما أوحينا لبي نوح والنبيين من بعده وأوحينا لبي إبراهيم و إسماعيل... (1)*؛ ما به تو وحی فرستادیم، آن سان که به نوح و پیامبران بعد از او وحی فرستادیم و چنان که به ابراهیم و اسماعیل نیز وحی فرستادیم.
2. وحی به معنای الهام؛ مانند: *و أوحى ربك إلي النحل أن اتخذى من الجبال بيوتا و من الشجر و مما يعرشون (2)*؛ و اوحینا لبي أم موسی أن أرضعیه فإذا خفت علیه فألقیه فی الیم... (3).
- هرچند محور اصلی این گونه از الهام، همانا نحوه عمل است، لیکن چنین عملی خردمندانه و مسبوق به آگاهی نیز هست. بنابراین، معرفت به شیوه کار و آشنایی به کیفیت عمل - که از سنخ علم است - ضمناً در الهام یادشده، منطوقی است.
3. وحی به معنای اشاره؛ مانند: *فخرج علي قومه من المحراب فأوحى إليهم أن سبحوا بكرة و عشياً (4)*؛ زکریا از محراب عبادتش به سوی مردم بیرون آمد و با اشاره به آنان گفت: صبح و شام، خدا را تسبیح گوئید.
4. وحی به معنای تقدیر؛ مانند: *و أوحى في كل سماء أمرها (5)* و در هر آسمانی به نظم امرش وحی فرمود.
5. وحی به معنای الهام عزم؛ مانند: *وإذا أوحيت إلي الحواريين أن امنوا بي و برسولي... (6)*؛ یاد کن هنگامی که به حواریین وحی کردم به من و رسول من ایمان آرید.
- همان گونه که قبلاً بازگو شد، وحی در این گونه از موارد به معنای ایجاد انگیزه و الهام تصمیم و القای عزم است و مشابه آن، معنای هفتم است که خواهد آمد.
6. وحی به معنای دروغ پردازی؛ مانند: *...شياطين الإنس و الجنّ يوحى بعضهم إلي بعض... (7)* شیطان های انس و جن، برخی از آنان سخنان دروغ را پنهانی در اختیار برخی دیگر قرار می دهند. القای ماهرانه و مستورانه و فریبکارانه را ایحای شیطان گویند.
7. وحی به معنای القای اراده انجام کار خیر؛ مانند: *و جعلناهم أئمة يهدون بأمرنا و أوحينا إليهم فعل الخيرات... (8)*؛ ما پیامبران را پیشوایانی قرار دادیم که به فرمان ما مردم را هدایت می کردند و انجام کارهای خیر را به آنان القا کردیم (9)؛ یعنی تصمیم انجام کارهای نیک، و عزم بر آوردن کارهای خیر، مصداق بارز ایحای فعل خیر است.
- در این جا یادآور می شویم که آنچه از مصادیق وحی جامع اندیشه و انگیزه، و اعم از جزم علمی و عزم عملی و فراگیر نسبت به عقل نظری و عملی از منظر حضرت علی (علیه السلام) یاد شد، طبق برخی از نصوص منقول از مقام شامخ علوی بود؛ و گرنه امکان دستیابی به مصادیق دیگر از کلام آن حضرت (علیه السلام) مطرح است؛ چنان که امکان اطلاع بر مصادیق دیگر از سخنان سایر معصومان دینی، کاملاً معقول و مقبول است.

- (1) سوره نساء، آیه 163.
 - (2) سوره نحل، آیه 68.
 - (3) سوره قصص، آیه 7.
 - (4) سوره مریم، آیه 11.
 - (5) سوره فصلت، آیه 12.
 - (6) سوره مائده، آیه 111.
 - (7) سوره انعام، آیه 112.
 - (8) سوره انبیاء، آیه 73.
 - (9) بحار الأنوار، ج 18، ص 254.
- وحی و نبوت، ص 76-77